Çağdaşlaşmanın Pusulası

Atatürk ilkeleri nedir?

Atatürk'ün **aklın ve bilimin rehberliğinde** Türk milletinin refahını, mutluluğunu ve huzurunu sağlamak için ürettiği fikirlere **Atatürk ilkeleri** denir. Kendi içinde tutarlı, uyumlu ve **birbirini tamamlayan** bir düşünce sistemidir. Bu ilkeler yeni Türk devletinin temel niteliklerini oluşturur.

Türk milletinin ihtiyaçlarından doğan ilkeler, Millî Mücadele'nin başından itibaren **Türk inkılabının temelini** oluşturdu ve farklı alanlarda yapılan inkılapların uygulanmasına yön verdi.

BUNU UNUTMA

Altı temel ilke: **Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik, İnkılapçılık.**

Millî iradenin evi: Meclis (temsilî)

Neden ilkelere ihtiyaç vardı?

Millî Mücadele kazanılmış, bağımsızlık sağlanmıştı; ama yıllardır süren **geri kalmışlık** devam ediyordu. Atatürk'e göre çağdaş milletler bu seviyeye **bilim ve teknolojiyi** rehber edinerek ulaşmıştı. Türk milletine de her alanda yol gösterecek tek rehber bilim ve teknikti. İlim ve fennin dışında rehber aramak ona göre gaflet ve cahillikti.

İlkelerin amacı

- Türk milletini aklın ve bilimin öncülüğünde **çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine** çıkarmak
- Milletin **birlik ve beraberlik** içinde onurlu ve mutlu bir hayat sürmesini sağlamak
- **Millî egemenliğe** dayanan, **tam bağımsız**, güçlü bir Türkiye

İlkelerin yolculuğu

1927 Cumhuriyet Halk Fırkası tüzüğüne cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık ve laiklik girdi.

1931 Devletçilik ve inkılapçılık eklendi; altı ilke parti programına girdi: **"altı ok"**.

1937 Altı ilke **anayasaya** girdi (5 Şubat 1937).

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

İlkeler birbirinden ayrı düşünülemez. Bir inkılap **birden fazla ilkeyle** ilişkili olabilir; ama **bütün inkılaplar inkılapçılık** ilkesiyle ilgilidir.

Altı ilke, tek cümle

CUMHURİYETÇİLİK Yönetimi millet seçer.

MİLLİYETÇİLİK Millî birlik ve bağımsızlık

HALKÇILIK Herkes eşit, ayrıcalık yok.

DEVLETÇİLİK Ekonomide devlet öncülüğü

LAİKLİK Din ve devlet işleri ayrı

İNKILAPÇILIK Sürekli yenilenme

İlkelerin ortak özellikleri

- Dışarıdan alınmadı; **Türk milletinin ihtiyaçlarından** doğdu.
- Birbirini **tamamlar**; biri olmadan diğeri eksik kalır.
- **Akla ve bilime** dayanır; dogmatik değildir.
- **Dinamiktir**; inkılapçılık sayesinde çağa göre yenilenir.

Cumhuriyetçilik ve Milliyetçilik

Cumhuriyetçilik

Cumhuriyet: Milletin egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği temsilciler aracılığıyla kullandığı yönetim biçimidir. Kelime **"cumhur"** (halk, topluluk) sözcüğünden gelir. Bu yönetimde **kişi egemenliği yoktur**.

- Devlet yönetiminde **millî egemenliği, millî iradeyi ve özgür seçimi** esas alan ilkedir; millî hâkimiyetin ve hürriyetin temelidir.
- Temel unsuru **seçimdir**. Vatandaşın seçme ve seçilme hakkı vardır. Cumhurbaşkanı ve milletvekilleri seçimle, belirli bir süre için iş başına gelir; kimse ömür boyu devlet başkanı kalamaz.
- En önemli kurumu, milletin seçtiği temsilcilerden oluşan **TBMM'dir**; son söz yetkisi meclisindir.
- **Demokrasi** cumhuriyetin en önemli unsurlarındandır. Sosyal adalet ve eşitliği ifade eder, **çok partili** siyasi hayatı gerektirir; halkın düşünceleri partiler aracılığıyla meclise taşınır.
- **Cumhuriyetçilik** ve **laiklik**, bugün de Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasada yer alan temel nitelikleri arasındadır.

DİKKAT!

Atatürk'e göre cumhuriyet, **Türk milletinin karakterine** en uygun ve vatandaşın devletle hak ve ödevlerini en iyi düzenleyen yönetim şeklidir: "Cumhuriyet demek demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir."

Adım adım cumhuriyete

Hazırlık döneminde genelge ve kongrelerde **millî irade** vurgulandı → BMM'nin açılmasıyla millî egemenliğe dayalı devletin temeli atıldı → **1921 Anayasası'nda** "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." denildi; böylece cumhuriyetin **yasal dayanağı** oluştu → **29 Ekim 1923'te** Cumhuriyet ilan edildi.

İpucu kelimeler

seçim | millî egemenlik | millî irade | meclis | demokrasi | çok partili hayat | rejim

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

"Ne mutlu Türküm diyene!" sözü, Atatürk milliyetçiliğinin **ırk üstünlüğüne dayanmadığını** gösterir. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasını sağlayan düşünce milliyetçiliktir.

Milliyetçilik

Millet: Çoğunlukla aynı topraklarda yaşayan; aralarında dil, tarih, duygu, kültür ve ülkü birliği olan insan topluluğudur. Atatürk milleti "zengin bir hatıra mirasına sahip, beraber yaşama arzusunda samimi insanların birleşmesinden doğan topluluk" diye tanımlar. "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına **Türk milleti** denir."

Milliyetçilik: Milletini sevmek, yüceltmek ve **millî çıkarları kişisel çıkarların üstünde** tutmaktır. İdeal ve kader birliğini anlatır; ulusal bağımsızlığa dayanır, millî birlik ve beraberliği savunur.

Atatürk milliyetçiliğinin nitelikleri

- **Akla, bilime**, millî birlik ve beraberliğe dayanır.
- **Birleştirici ve bütünleştiricidir**; ayrımcılığı, bölücülüğü, sınıf ve zümre ayrımını reddeder.
- Dış politikada saldırgan ve yayılmacı değil, **barışçı ve gerçekçidir**.
- **Irk esasına dayanmaz**; dini, mezhebi, soyu ne olursa olsun kendini Türk hisseden herkesi Türk kabul eder.
- **İnsancıldır**: Kendi milletinin yanında başka milletlerin huzur ve refahını da düşünür.
- **Millî kültürü** esas alır; milletin manevi değerlerine sahip çıkar, inanç özgürlüğüne saygılıdır.

İpucu kelimeler: millî birlik ve beraberlik, vatan sevgisi, millî kültür, Türk dili ve tarihi, millî çıkar, bağımsızlık

Halkçılık ve Devletçilik

Halkçılık

Halk: Aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip, aynı uyruktaki insan topluluğudur. **Halkçılık** ise halkın yararına bir siyaset izlemek, halkı kendi kendini yönetmeye alıştırmak ve ülkedeki herkesi **eşit vatandaş** kabul etmektir.

- **Kanun önünde herkes eşittir**; hiçbir kişi, sınıf ve zümreye ayrıcalık tanınmaz.
- Herkes demokratik haklardan ve **devlet hizmetlerinden eşit** yararlanır.
- **Sosyal devlet** anlayışı vardır: Sosyal adalete, sosyal güvenliğe, adaletli gelir dağılımına önem verir; toplumun huzurunu bozacak çıkar çatışmalarına izin vermez.
- Halkın yönetime eşit katılmasını ister, millî egemenliğe önem verir.

ÖNEMLİ

Halkçılık **millî ve özgündür**, yabancı bir sisteme benzemez. **Milliyetçiliğin** ve **cumhuriyetin** doğal sonucudur.

Atatürk diyor ki

Türkiye halkını **sınıflardan oluşmuş değil**, iş bölümüne göre **mesleklere ayrılmış** bir toplum olarak görmek esas prensiplerimizdendir. "Millete efendilik yoktur, hizmet etme vardır."

İpucu kelimeler

eşitlik | ayrıcalık yok | sınıf ayrımı yok | sosyal devlet | sosyal adalet | halkın yararı

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Devletçilik **özel teşebbüse karşı değildir**. Özel sektörün yapamadığı büyük yatırımları devlet üstlenir: **Özel teşebbüs + devlet = karma ekonomi.**

Devletçilik

Devletin başlıca görevleri vatanı iç ve dış tehlikelerden korumak ve **sosyal devlet** anlayışıyla halkın ihtiyaçlarını karşılamaktır. **Devletçilik**, devletin başta **ekonomi** olmak üzere kurallar koyması ve düzenleme yapması, kültürel ve toplumsal konularda denge kurmasıdır.

Amacı: Halkın refahını artırmak ve ekonomiyi yabancılara bağımlı olmaktan kurtarıp **millî ve bağımsız** hâle getirmek. Atatürk, siyasi bağımsızlığın ancak **ekonomik bağımsızlıkla** tamamlanabileceğine inanıyordu.

Atatürk'e göre **mühim ve büyük işleri** bireylerin girişimini beklemeden, milletin toplam servetine ve devletin bütün gücüne dayanarak **hükûmetin** üstlenmesi tercih edilmeliydi.

Önce özel sektör denendi

Özel kesime kredi için **Türkiye İş Bankası** kuruldu (1924), **Teşvik-i Sanayi Kanunu** ile sanayici desteklendi (1927), millîleştirilen yabancı şirketlerin işletmesi özel kesime bırakıldı. Geniş desteğe rağmen sanayileşmede yeterli ilerleme olmayınca devlet ekonomiye **doğrudan** girdi.

Devlet neden müdahale etti?

- Halkın elinde yeterli **sermaye** yoktu.
- **Nitelikli iş gücü** yetersizdi.
- **1929 Dünya Ekonomik Krizi** çıktı.

Atatürk devletçiliği hazır bir ekonomik modeli kopyalamaz; **Türkiye'nin ihtiyaçlarından doğmuştur**. Planlı, gerçekçi, bağımsız ve insancıldır. Toplumda sosyal adaleti sağlamaya, **bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını** azaltmaya ve bağımsız bir ekonomi kurmaya katkı sağladı. Atatürk: "Yeni Türkiye Devleti'nin temelleri süngü ile değil, süngünün dahi dayandığı **ekonomi** ile kurulacaktır." **İpucu kelimeler:** ekonomik kalkınma, devlet yatırımı, fabrika, planlı ekonomi, karma ekonomi, refah

Laiklik ve İnkılapçılık

Laiklik

Laiklik, **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır**. Devlet bütün din, inanç ve mezheplere **eşit mesafede ve tarafsızdır**; vatandaşlarının inanç ve ibadetlerine karışmaz, aralarında ayrım yapmaz.

- Herkes **din, vicdan ve ibadet özgürlüğüne** sahiptir; herkesin inancına saygı esastır.
- Dinî duyguların **istismarına izin vermez**. Devlet din kurumuna ilgisiz değildir: Laik düzeni korumak ve vatandaşı din istismarcılarından korumak için din hizmetlerini düzenler (Diyanet İşleri Başkanlığı).
- Kanunlar yapılırken dinî kurallar değil **akıl, mantık ve bilim** ölçü alınır.
- Laiklikle yönetilen bir ülkede devletin **resmî dini olmaz**; ülke yönetiminde dinin etkisi yoktur.

BUNU UNUTMA

Laikliği üç parçada hatırla:
1) Din ve devlet işleri ayrı
2) Din ve vicdan özgürlüğü
3) Akıl ve bilim öncülüğünde devlet

Laikliğin kazandırdıkları

Anayasaya girmesiyle (1937) din, inanç ve ibadet özgürlüğü **güvence altına** alındı. Düşünce ve inanç farklılıklarının toplumsal barışı bozması engellendi, **millî birlik** güçlendi. Atatürk'e göre çağdaş uygarlık düzeyine ancak **laik bir cumhuriyetle** ulaşılabilirdi.
İpucu kelimeler: din-devlet ayrımı, vicdan özgürlüğü, tarafsız devlet, akıl ve bilim

Atatürk diyor ki

"Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların **vicdan, ibadet ve din hürriyeti** de demektir."
"Din ve mezhep hiçbir zaman **politika aleti** olarak kullanılamaz."

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

İnkılapçılık **dinamiktir**, durağan değildir. İnkılapları korumakla yetinmez, çağa uygun olarak **sürekli yenilenmeyi** ister. Diğer ilkeleri de ileriye taşır.

İnkılapçılık

İnkılap: Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan **köklü değişikliklerdir**.

İnkılapçılık: Toplumu çağın gerisinde bırakan kurumları kaldırıp yerine **günün koşullarına uygun** kurumlar kurmak; aklın ve bilimin rehberliğinde sürekli gelişmeyi ve ilerlemeyi esas almaktır. İlericiliği, sosyal gelişme ve değişmeyi ifade eder.

Hedefleri

- Türk toplumunu **modern bir topluma** dönüştürmek
- Türkiye'yi **çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne** çıkarmak
- Bunu yaparken **millî kültürden taviz vermemek**: "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür."

Atatürk diyor ki

"Artık duramayız. Behemehâl ileri gideceğiz. Geriye ise hiç gidemeyiz."

İpucu kelimeler: yenilik, değişim, ilerleme, modernleşme, çağa ayak uydurma, köklü değişiklik

Unutma: Yapılan **bütün inkılaplar** inkılapçılık ilkesiyle doğrudan ilgilidir. Bir soruda "hangi ilkeyle ilgilidir?" diye sorulduğunda önce inkılabın **amacına** bak: eşitlik ise halkçılık, millî egemenlik ise cumhuriyetçilik, din-devlet ayrımı ise laiklik, millî kültür ise milliyetçilik, ekonomi ise devletçilik.

İlke ve İnkılap Eşleştirme

LGS'nin en çok sorduğu konu, bir inkılabın hangi ilkeyle ilişkili olduğudur. Aşağıdaki tablo ünite boyunca göreceğin inkılapları ilkelere göre toplar.

İlke	Bu ilkeyle ilişkili başlıca inkılap ve gelişmeler
Cumhuriyetçilik	TBMM'nin açılması (1920), 1921 Anayasası, saltanatın kaldırılması (1922), Ankara'nın başkent olması ve Cumhuriyet'in ilanı (1923), halifeliğin kaldırılması (1924), 1924 Anayasası, çok partili hayata geçiş denemeleri, kadınlara seçme ve seçilme hakkı
Milliyetçilik	Millî Mücadele, Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Harf İnkılabı, Millet Mektepleri, Türk Tarih Kurumu (1931), Türk Dil Kurumu (1932), Üniversite Reformu (1933), soyadlarının Türkçe olması, kapitülasyonların kaldırılması
Halkçılık	Tevhid-i Tedrisat (herkese eşit eğitim), Türk Medeni Kanunu (1926), Millet Mektepleri, Soyadı Kanunu ile Lakap ve Unvanların Kaldırılması (1934), kadınlara siyasi haklar (1930-1934), tekke ve zaviyelerle şeyhlik, dervişlik gibi unvanların kaldırılması, şapka ve kıyafet düzenlemeleri
Devletçilik	Devletin büyük yatırımları üstlenmesi, devlet fabrikaları, demir yolu ve köprü yatırımları; Türkiye İş Bankası (1924) ve Teşvik-i Sanayi Kanunu (1927) ile ekonominin desteklenmesi
Laiklik	Saltanat ile halifeliğin ayrılması (ilk adım, 1922), halifeliğin ve Şer'iye ve Evkâf Vekâletinin kaldırılması, Diyanet İşleri Başkanlığı (1924), Tevhid-i Tedrisat, Medeni Kanun, tekke ve zaviyelerin kapatılması (1925), "Devletin dini İslam'dır." ibaresinin anayasadan çıkarılması (1928), Üniversite Reformu (1933), dinî kıyafet düzenlemesi (1934), laikliğin anayasaya girmesi (1937)
İnkılapçılık	Bütün inkılaplar; özellikle şapka ve kıyafet düzenlemesi, uluslararası takvim, saat, rakam ve ölçüler, Harf İnkılabı, Üniversite Reformu

Tek inkılap, birden fazla ilke

Halifeliğin kaldırılması hem millî egemenliği güçlendirdiği için **cumhuriyetçilik**, hem din ve devlet işlerini ayırdığı için **laiklik** ile ilgilidir. **Medeni Kanun** kadın-erkek eşitliği getirdiği için **halkçılık**, hukuku dinî kurallardan ayırdığı için **laiklik** ile ilgilidir. **Soyadı Kanunu** eşitlik yönüyle halkçılık, soyadlarının Türkçe olması yönüyle milliyetçilik ile ilgilidir.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Soruda inkılabın hangi **sonucu** veriliyorsa ilkeyi ona göre seç. Aynı inkılap farklı sorularda farklı ilkeyle eşleşebilir.

Cumhuriyet'in onuncu yılı, 1933 (temsilî)

İlkeler birbirini tamamlar

- Halkçılık, **cumhuriyetin** temel unsurlarından biri ve doğal sonucudur.
- Halkçılık, **milliyetçiliğin** doğal sonucudur; milletin tamamını kapsar.
- Laiklik, millî birliği güçlendirerek **milliyetçiliği** destekler.
- İnkılapçılık, bütün ilkeleri çağın gereklerine göre **ileri taşır**.

Notlarım

Sözden İlkeyi Bul

Atatürk'ün sözü	İlgili ilke
"Toplumda en yüksek hürriyet, eşitlik ve adalet ancak **millî egemenliğin** sağlanmasıyla devamlılık kazanır."	**Cumhuriyetçilik**
"Yeni Türkiye devletinin yapısının ruhu millî egemenliktir; milletin **kayıtsız şartsız egemenliğidir**."	**Cumhuriyetçilik**
"Türkiye halkı, kaderi, geleceği ve çıkarları **ortak** olan bir toplumdur."	**Milliyetçilik**
"Biz millî varlığın temelini **millî şuurda ve millî birlikte** görmekteyiz."	**Milliyetçilik**
"Çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, doktor, asker… her yurttaşın hak, yarar ve özgürlüğü **eşittir**."	**Halkçılık**
"Millete efendilik yoktur, **hizmet etme** vardır."	**Halkçılık**
"Kesin zaruret olmadıkça **piyasalara karışılamaz**; bununla beraber hiçbir piyasa da başıboş değildir."	**Devletçilik**
"Din bir **vicdan meselesidir**. Herkes vicdanının sesine uymakta serbesttir."	**Laiklik**
"Milletimizi en kısa yoldan **medeniyetin nimetlerine** kavuşturmaya çalışacağız."	**İnkılapçılık**
"Medeniyet yolunda başarı **yenileşmeye** bağlıdır."	**İnkılapçılık**
"Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı **hep bir soyun evlatlarıdır**."	**Milliyetçilik**
"Artık hükûmet ile millet arasında ayrılık kalmamıştır. **Hükûmet millet ve millet hükûmettir.**"	**Cumhuriyetçilik**
"Devlet… **ferdin gelişmesi** için genel şartları göz önünde bulundurmalıdır."	**Devletçilik**

Bunları karıştırma

Cumhuriyetçilik mi, halkçılık mı?

Kim yönetecek? sorusunun cevabı (seçim, meclis, millî irade) cumhuriyetçiliktir. **Herkes eşit mi?** sorusunun cevabı (ayrıcalık yok, sınıf yok) halkçılıktır.

Milliyetçilik ırkçılık değildir

Atatürk milliyetçiliği ırk, din ve mezhep birliğine değil, **ortak kültür ve ülküye** dayanır. Kendini Türk hisseden herkes Türk'tür.

Devletçilik her şeyi devlet yapsın demek değildir

Devlet, özel kesimin gücünün yetmediği alanlarda öncülük eder; özel teşebbüsü **destekler**.

Laiklik dinsizlik değildir

Laiklik herkesin inancını **özgürce** yaşamasını güvenceye alır; devlet hiçbir inancı ayırmaz.

Atatürk ve din özgürlüğü

Din özgürlüğüne önem veren Atatürk, İslam dininin **akla, fenne, ilme ve mantığa** uygun olduğunu söyledi. Müslümanların toplumsal hayatında kimsenin **ayrıcalıklı bir sınıf** oluşturma hakkı olmadığını, herkesin dinini eşit olarak öğrenmesi gerektiğini ve bunun yerinin **okul** olduğunu belirtti.

Bir benzetme: ilkeler gemisi

Dümeni millet tutar (**cumhuriyetçilik**). Tayfalar tek bayrak altında birdir (**milliyetçilik**). Yolcuların hepsi eşittir (**halkçılık**). Motoru güçlü ekonomi döndürür (**devletçilik**). Pusula akıl ve bilimdir (**laiklik**). Gemi hiç durmadan ilerler (**inkılapçılık**).

Cumhuriyet güvence altında

1924 Anayasası'na göre devletin şeklinin **cumhuriyet** olduğunu belirten birinci maddenin değiştirilmesi **teklif bile edilemezdi**. Böylece cumhuriyetçilik ilkesi anayasal güvenceye alındı.

Notlarım

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Atatürk ilkeleri 1937 yılında anayasaya girmiştir.
☐ 2. Atatürk milliyetçiliği ırk birliğine dayanır.
☐ 3. Devletçilik ilkesi özel teşebbüsü desteklemez.
☐ 4. Halkçılık, hiçbir sınıf ve zümreye ayrıcalık tanımaz.
☐ 5. İnkılapçılık durağan değil, dinamik bir ilkedir.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Milliyetçilik	☐	Ekonomide devletin büyük yatırımları üstlenmesi
B) Halkçılık	☐	Din ve devlet işlerinin ayrılması
C) Devletçilik	☐	Kanun önünde eşitlik, ayrıcalıkların reddi
D) Laiklik	☐	Çağa uygun köklü ve sürekli yenilik
E) İnkılapçılık	☐	Millî birlik, millî kültür ve vatan sevgisi

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **karma** **1931** **cumhur** **sosyal devlet**

1. Cumhuriyet kelimesi halk anlamındaki ..... sözcüğünden gelir.
2. Halkçılık ilkesi ..... anlayışına dayanır.
3. Devletçilik ve inkılapçılık ..... yılında programa eklendi.
4. Özel teşebbüs ve devletin birlikte yer aldığı ekonomiye ..... ekonomi denir.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Atatürk ilkelerini tanımlayınız ve altı ilkeyi yazınız.

2. Atatürk milliyetçiliğinin iki niteliğini yazınız.

3. Devletin ekonomiye doğrudan müdahale etmesinin iki nedenini yazınız.

4. Laiklik ilkesinin vatandaşlara sağladığı iki güvenceyi yazınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!